Sémantická analýza WordNet

PLIN059

Mgr. Dana Hlaváčková, Ph.D.

Sémantická analýza

- sémantika (významy slov, slovních spojení)
- sémantické vztahy (hyperonymie – hyponymie)
- často navazuje na analýzu morfologickou a syntaktickou
  - min. určení slovních druhů (entity a abstrakce – substantiva, děje – slovesa, vlastnosti – adjektiva)
- snaha o formální popis významů (jazykově nezávislý)

- ontologie
- pojmenované entity (information retrieval)
- analýza sentimentu
- sémantické sítě

Ontologie

- ontologie – významové struktury, skládají se z tzv. konceptů
  - mělká (shallow)
  - strukturovaná, hierarchická
  - vrcholová (top ontology, upper ontology)
    - SUMO http://www.adampease.org/OP/
  - doménová (znalostní obor, terminologie, taxonomie)

Pojmenované entity

- named entity
- hledání předem definovaných kategorií v nestrukturovaném textu
- „sémantické nálepky“ ke slovům, slovním spojením, číslicím a znakům
- Named Entity Recognition (NER, CZPJ FI MU)
  - https://nlp.fi.muni.cz/projekty/ner/v2/
- Czech Named Entity Corpus (CNEC, ÚFAL MFF UK)
  - http://ufal.mff.cuni.cz/cnec/cnec2.0

Sémantické sítě

- FrameNet
  - https://framenet.icsi.berkeley.edu/fndrupal/
- VerbNet
  - https://verbs.colorado.edu/~mpalmer/projects/verbnet.html
- WordNet
  - http://wordnet.princeton.edu

WordNet – motivace

- G. A. Miller (*Princeton University*) – psycholog a psycholingvista, psycholexikologie
- uspořádání významů v lidské lexikální paměti
- hierarchie
- experimenty – asociační testy, schopnost zpracovávat anaforické výrazy

WordNet – struktura

- model lexikální paměti, sémantická síť
- synset – synonymická řada (blízká synonyma), literál + číslo významu
- substantiva, adjektiva, verba, adverbia
- hierarchická struktura – hyperonyma, hyponyma, kohyponyma
- substantiva – tematické hierarchie
- verba – vztah vyplývání
- další sémantické vztahy – antonyma, holonyma, meronyma, domény ontologií SUMO, MILO
- derivační vztahy

WordNet – projekty

- Princeton WordNet (1990–1995) – americká angličtina, G. A. Miller, Christiane Fellbaum
- EuroWordNet – Piek Vossen, *University of Amsterdam*
  - EWN I (1997–1998) – *angličtina, holandština, italština, španělština*
  - EWN II (1998–1999) – *francouzština, němčina,* ***čeština****, estonština*
- Balkanet (2001–2004), D. Christodoulakis, University of Patras – *turečtina, rumunština, řečtina, bulharština, srbština,* ***čeština***

EuroWordNet

- Base Concepts – jádro slovní zásoby (cca 1000 synsetů)
- Top-Ontology – 63 konceptů
  - entity 1. řádu = objekty
  - entity 2. řádu = stavy a procesy
  - entity 3. řádu = abstraktní pojmy (množina)
- Interlingual Index – číslo, které propojuje významy v jednotlivých wordnetech

Odkazy

- Global WordNet Association
  - http://www.globalwordnet.org
- nástroje, prohlížeče
  - VisDic, DEBVisDic (doplněk Firefoxu), DEBVisDic 2 (webové rozhraní)
  - Responsivity Aware Wordnet viewer (RAW)
  - https://deb.fi.muni.cz/raw-viewer/rawviewer.html